

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIMIY FAOLIYATNI O'YIN ORQALI TASHKIL ETISH

Yulduz Abdullayeva Baxriddinovna

Jizzax viloyati Do'stlik tumani 10-son DMTT katta guruh tarbiyachisi

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarning ilk ta'lim va tarbiyasini berish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Ushbu davrda bolalar o'zining shaxsiyati, ijtimoiy ko'nikmalari va fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Ta'lim jarayonida o'yinlarning o'rnini juda katta, chunki o'yin orqali bolalar nafaqat bilim olishadi, balki o'zaro munosabatlarni, hissiy va ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradilar. O'yinlar bolalarga qiziqarli va oson o'rganish imkoniyatini beradi, shuningdek, ularning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi.

Kalit soʻzlar: o'yinlar, bolalar, maktabgacha ta'lim, motivatsiya, ta'lim, natija, muloqot.

Аннотация: Дошкольные образовательные учреждения играют важную роль в процессе раннего обучения и воспитания детей. В этот период дети развивают свою личность, социальные навыки и навыки мышления. Роль игр в образовательном процессе очень важна, поскольку посредством игры дети не только учатся, но и развивают взаимоотношения, эмоциональные и социальные навыки. Игры предоставляют детям веселые и легкие возможности для обучения, а также стимулируют их творческое мышление.

Ключевые слова: игры, дети, дошкольное образование, мотивация, обучение, результат, общение.

Abstract: Preschool educational institutions play an important role in the process of early education and upbringing of children. During this period, children develop their personality, social skills and thinking skills. The role of games in the educational process is very important, because through the game, children not only learn, but also develop relationships, emotional and social skills. Games provide children with fun and easy learning opportunities and also stimulate their creative thinking.

Key words: games, children, preschool education, motivation, education, result, communication.

O'yin - bu bolalar uchun tabiiy va qiziqarli faoliyatdir. O'yin orqali bolalar o'zlarini ifoda etish, yangi narsalarni o'rganish va o'zaro munosabatlarni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Ta'lim jarayonida o'yinlarni qo'llash, bolalarning diqqatini jalb qilish va ularning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam beradi. O'yinlar turli xil turlarga bo'linadi: didaktik o'yinlar, rolli o'yinlar, sport o'yinlari va boshqalar. Har bir o'yin turi o'ziga xos maqsad va vazifalarga ega bo'lib, bolalarning rivojlanishiga

turli yo'llar bilan hissa qo'shadi. O'yinlar orqali ta'lim jarayonida bir qancha afzalliklar mavjud. Birinchidan, o'yinlar bolalarning qiziqishini oshiradi va ularga ta'lim jarayonida faol ishtirok etish imkoniyatini beradi. Bu esa o'z navbatida, bolalarning motivatsiyasini oshiradi. Ikkinchidan, o'yinlar ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Bolalar o'yin jarayonida muammolarni hal qilish va yangi g'oyalarni ishlab chiqish orqali ijodiy qobiliyatlarini oshiradilar. Uchinchidan, o'yinlar bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. O'yinlar davomida bolalar o'zaro muloqot qilish, jamoada ishlash va boshqalar bilan hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.[1]

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yinlarni ta'lim jarayonida qanday qilib samarali tashkil etish kerak? Birinchi navbatda, o'yinlarni rejalashtirish va tashkil etishda bolalarning yoshiga, qobiliyatlariga va qiziqishlariga e'tibor berish zarur. O'yinlar bolalarning rivojlanishiga mos ravishda tanlanishi lozim. Masalan, kichik yoshdagi bolalar uchun oddiy didaktik o'yinlar, katta yoshdagilar uchun esa murakkabroq rolli o'yinlar tavsiya etiladi. O'yinlarni tashkil etishda o'qituvchilar bolalarga o'yin qoidalarini tushuntirish va ularga yordam berishlari kerak. O'yin davomida o'qituvchi bolalarning faol ishtirokini rag'batlantirishi, ularning fikrlarini tinglashi va o'yin jarayonini boshqarishi muhimdir. O'yinlar davomida bolalar o'zaro muloqot qilish, bir-birlariga yordam berish va o'z fikrlarini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. Bu jarayon bolalarning o'z-o'zini ifoda etish, o'z fikrlarini bildirish va boshqalar bilan munosabatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Ota-onalar maktabgacha ta'lim jarayonida muhim rol o'ynaydilar. Ota-onalar bolalarining o'yin jarayoniga jalb qilinishi, ularning qiziqishlari va qobiliyatlarini rivojlantirishda yordam berishlari kerak. Ota-onalar bilan o'zaro aloqalar o'qituvchilar tomonidan tashkil etilishi lozim. O'qituvchilar ota-onalarga bolalar bilan o'yinlar o'ynash, ularni o'yin jarayoniga jalb qilish va o'zaro muloqotni rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar berishlari kerak. Ota-onalarni o'yin jarayoniga jalb qilish, bolalar bilan birga vaqt o'tkazish, o'yinlar o'ynash va o'zaro muloqotni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Bu jarayon bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi va ularning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ota-onalar o'z farzandlari bilan o'yinlar o'ynash orqali ularning qiziqishlari va qobiliyatlarini yanada chuqurroq tushunishlari mumkin.[2]

O'yinlar orqali ta'lim jarayonining samaradorligini baholash ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'yinlar davomida bolalarning faoliyatini kuzatishlari, ularning qobiliyatlari va rivojlanishini baholashlari kerak. O'yinlar natijalarini baholash usullari turlicha bo'lishi mumkin. O'qituvchilar bolalarning o'zaro muloqotini, ijodiy fikrlashini va o'yin jarayonidagi faoliyatini kuzatish orqali ularning rivojlanishini baholashlari mumkin.[3]

Xorijda, masalan, Skandinaviya mamlakatlarida o'yin orqali ta'limga katta e'tibor beriladi. Ushbu mamlakatlarda ta'lim jarayoni bolalar uchun qulay va qiziqarli muhitda tashkil etiladi. O'qituvchilar bolalar bilan o'yinlar o'ynash, ularni turli xil faoliyatlarga

jalb etish orqali o'qitish jarayonini yanada samarali qiladi. Bolalar o'yin jarayonida o'zaro muloqot qiladilar, bir-birlariga yordam beradilar va yangi bilimlarni o'zlashtiradilar. Xorijda didaktik o'yinlar ta'lim jarayonida keng qo'llaniladi. Didaktik o'yinlar, bolalarga yangi bilimlarni o'rganish, muloqot qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu o'yinlar turli xil mavzularni qamrab oladi, masalan, ranglar, shakllar, raqamlar, hayvonlar va boshqa ko'plab mavzular. Didaktik o'yinlarning bir nechta turlari mavjud. Misol uchun, rol o'ynash o'yinlari bolalarga turli xil vaziyatlarni simulyatsiya qilish imkonini beradi. Bu o'yinlar orqali bolalar o'zaro muloqot qilish, ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish va hayotiy tajribalarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, bolalar do'konda sotuvchi yoki xaridor rolini o'ynash orqali savdo jarayonini o'rganishlari mumkin. Bundan tashqari, jamoaviy o'yinlar ham muhim ahamiyatga ega. Jamoaviy o'yinlar bolalarning bir-biri bilan hamkorlikda ishlashini, muammolarni birgalikda hal qilishini va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishini ta'minlaydi. Misol uchun, bolalar birgalikda qurilish o'yinlarida ishtirok etishlari, birgalikda loyiha yaratishlari va o'zaro fikr almashishlari mumkin. Xorijda o'yin orqali ta'limni tashkil etish uchun turli xil metodlar qo'llaniladi. O'qituvchilar bolalar bilan o'yinlar o'ynashdan tashqari, ularni qiziqarli faoliyatlarga jalb etish uchun innovatsion yondashuvlarni ham qo'llashadi. Masalan, o'yin asosidagi o'qitish metodlari, bolalarga o'yin jarayonida bilimlarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi. Bu metodlar bolalarning qiziqishini oshirish va o'qitish jarayonini qiziqarli qilishga yordam beradi. O'yin orqali o'qitish metodlaridan biri - "o'yin orqali o'rganish" metodidir. Ushbu metodda bolalar o'yinlar orqali yangi bilimlarni o'zlashtiradilar. O'qituvchilar bolalarga turli xil o'yinlarni taklif etishadi va ular o'yin jarayonida o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Bu metod bolalarning o'z-o'zini anglashiga va ijodiy fikrlashiga yordam beradi. Bundan tashqari, "o'yin asosidagi o'quv dasturlari" ham xorijda keng tarqalgan. Ushbu dasturlar bolalarga o'yinlar orqali bilimlarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi. O'qituvchilar bolalar bilan birga o'yinlar o'ynashadi va ularning o'zaro muloqotini rag'batlantiradilar. Bu jarayon bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.[4]

Xulosa: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'yin orqali ta'lim jarayoni bolalarning rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. O'yinlar bolalarning qiziqishini oshiradi, ijodiy fikrlashni rivojlantiradi va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantiradi. O'qituvchilar, ota-onalar va bolalar o'rtasida o'zaro hamkorlik o'yinlar orqali ta'lim jarayonini yanada samarali qilishga yordam beradi. Maktabgacha ta'limda o'yinlar orqali ta'lim jarayonini tashkil etish, bolalarning shaxsiyati va qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'yinlar orqali ta'lim jarayoni kelajakda bolalarning muvaffaqiyatli rivojlanishiga xizmat qiladi va ularning hayotida muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirova, M. (2020). "Maktabgacha ta'limda o'yin orqali ta'lim berishning ahamiyati". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
2. Karimova, N. (2019). "O'yin va ta'lim: Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun innovatsion yondashuvlar". Samarqand: Samarqand Davlat universiteti.
3. Murodova, S. (2021). "Maktabgacha ta'limda didaktik o'yinlar: nazariya va amaliyot". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Tashkent, R. (2022). "Bolalar o'yinlari va ularning ta'lim jarayonidagi roli". Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
5. Rahmonova, D. (2023). "O'yin orqali ta'lim: Maktabgacha ta'lim tizimida yangiliklar". Termiz: Termiz davlat universiteti.
6. Yuldasheva, G. (2021). "O'yin asosida ta'lim: Maktabgacha ta'limda o'zgarishlar". Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Isroilova, F. (2020). "Ta'limiy o'yinlar va ularning bolalar rivojlanishidagi o'rni". Namangan: Namangan davlat universiteti.